

Lausunto

22.4.2024

VN/18042/2023
VN/18042/2023-VM-30

Valtiovarainministeriön rahoitusmarkkinaosasto

Työ- ja elinkeinoministeriölle

Työ- ja elinkeinoministeriön lausuntopyyntö työryhmämietintöön koskien Euroopan unionin valtiontukisääntöjen vastaisten tukien takaisinperintää koskevien sääntöjen täytäntöönpanoa VN/18042/2023

Rahoitusmarkkinaosaston lausunto

Taustaa

Työ- ja elinkeinoministeriö on pyytänyt lausuntoa työryhmämietintöön koskien Euroopan unionin valtiontukisääntöjen vastaisten tukien takaisinperintää koskevien sääntöjen täytäntöönpanoa. Mietintö on laadittu hallituksen esityksen muotoon: *Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi eräiden valtiontukea koskevien Euroopan unionin säännösten soveltamisesta, laiksi valtionavustuslain 21 §:n muuttamisesta, laiksi kuntalain muuttamisesta ja laiksi hyvinvointialueesta annetun lain muuttamisesta.*

Hallituksen esityksen taustalla on Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 108 artiklan 3 kohdasta johdettava periaate siitä, että Euroopan unionin valtiontukisääntöjen vastaiset tuet tulee periä takaisin tuensaajalta. Euroopan unionin tuomioistuimen Eesti Pagar -tuomion (C-349/17, ECLI:EU:C:2019:172, kohta 95) mukaan kansallisen viranomaisen on perittävä takaisin oma-aloitteisesti sääntöjenvastainen tuki myös silloin, kun Euroopan komissio ei ole tehnyt takaisinperintäpäätöstä. SEUT 108(3) artikla ja sen mukainen oikeuskäytäntö ovat suoraan sovellettavaa oikeutta, mutta sen soveltaminen takaisinperintätilanteissa vaatii muutoksia kansalliseen lainsäädäntöön. Hallituksen esityksen tavoitteena on säätää täsmällisesti velvoitteesta ja menettelyistä, jotka koskevat EU:n valtiontukisääntöjen vastaisen valtiontuen takaisinperintää sekä antaa viranomaiselle valtuudet ryhtyä takaisinperintään myös tilanteessa, josta komissio ei ole antanut takaisinperintäpäätöstä valtiontukisääntöjen vastaisesta tuesta. Lisäksi kansallista sääntelyä täsmennetään takaisinperintäkoron osalta vastaamaan EU:n sääntelyä.

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi *laki eräiden valtiontukea koskevien Euroopan unionin säännösten soveltamisesta*. Samalla kumottaisiin eräiden valtion tukea koskevien Euroopan unionin säännösten soveltamisesta annettu laki (300/2001). Kyseessä olisi uusi laki, mutta voimassa olevan lain 300/2001 säännökset siirtyisivät uuteen lakiin. Uusi laki vastaa EU-oikeuden vaatimuksia EU:n valtiontukisääntöjen vastaisten tukien takaisinperinnästä.

Lisäksi ehdotetaan muutettavaksi valtionavustuslakia siten, että lain 21 §:n lisättäisiin viittaus ehdotettuun lakiin. Myös kuntalakiin ja hyvinvointialueesta annettuun lakiin lisättäisiin viittaus säännöksiin, joiden mukaan valtiontukisääntöjen vastaisten tukien takaisinperinnästä säädettäisiin ehdotetussa laissa.

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Valtiovarainministeriö

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Puhelin
Telefon
Telephone

Faksi
Fax
Fax

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

PL 28
00023 Valtioneuvosto

Snellmaninkatu 1 A
Helsinki

0295 16001
+358 295 16001

kirjaamo.vm@gov.fi

Rahoitusmarkkinaosaston huomiot

Yleiset huomiot

Rahoitusmarkkinaosasto pitää tarkoituksenmukaisena, että laki uusitaan vastaamaan EU-oikeuden vaatimuksia ja samalla varmistetaan viranomaisten edellytykset panna täytäntöön myös oma-aloitteisesti sääntöjenvastaisten tukien takaisinperintä kansallisesti yhtenevin menetelmin.

Rahoitusmarkkinaosasto suhtautuu myönteisesti muutokseen, jossa takaisinperintäkorko määritetään vastaamaan tuen myöntämishetken markkinakorkoa tuensaajakohtaisesti kaavamaisen tarkastelun sijaan. Vaikka takaisinperintä korkoineen ei ole sanktiokeino, vaan tarkoituksena on palauttaa ennen tuen myöntämistä vallinnut markkinatilanne, voi sillä olla myös osittain valtioneuvoston noudattamista tukeva vaikutus.

Laki eräiden valtiontukea koskevien Euroopan unionin säännösten soveltamisesta

Lakiluonnoksen 1 luvun 2 §:ssä säädöskohtaisissa perusteluissa määritellään saadun tuen määrä esimerkiksi lainojen ja takausten osalta, jonka yhteydessä mainitaan, että *tuen takaisinperimisen yhteydessä lainaa tai takausta ei tarvitse periä takaisin yritykseltä kokonaan, vaan riittävää olisi periä takaisin laskennallinen tukielementti*. Takauksen perimisellä takaisin viitataan ilmeisesti **valtioneuvoston alaisen lainan** takaisinperintään niin, että myös itse takaus voi jäädä voimaan, kunhan valtiolle maksettava takausmaksu muutetaan markkinaehtoiseksi. Säädöskohtaisiin perusteluihin olisi sikiin hyvä tarkentaa, että laskennallisen tukielementin takaisinperinnän jälkeen voimaan voi jäädä markkinaehtoinen laina tai takaus. Esimerkiksi tilanteessa, jossa alkuperäisen lainasopimuksen mukaista laina-aikaa on tuen takaisinperintähetkellä jäljellä ja laina jää voimaan, tulisi se hinnoitella markkinaehtoisesti loppumaturiteetin ajaksi.

Säädöskohtaisissa perusteluissa olisi hyvä tuoda esiin tukien takaisinperinnän osalta tilanne, jossa tuensaaja ei olisi saanut lainaa alkujaankaan markkinoilta. Takaisinperinnän tulisi palauttaa markkinoille tilanne ennen tuen myöntämistä, mikä ei olisi kyseisessä tilanteessa mahdollista, mikäli laina jää voimaan "laskennallisen tukielementin" takaisinperinnän jälkeen. Vastaava tilanne syntyy, mikäli valtiontakaus mahdollistaa lainan tuensaajalle tilanteessa, jossa markkinaehtoista takausta ei ole mahdollista saada.

2 §:n säädöskohtaisten perusteluiden viimeisessä kappaleessa on annettu esimerkkejä tuensaajan määrittelyä, joka on se taho, *joka on saanut viime kädessä taloudellista etua tuen avulla*. Perusteluissa tuodaan esiin tilanne, jossa tuki voi valua alkuperäiseltä tuensaajalta myös muille tahoille, jotka toimivat myöhemmillä tasoilla. Rahoitusmarkkinaosasto haluaa tuoda esiin, että tämän lisäksi tukea voi valua tietyissä tilanteissa myös tukea välittävälle taholle esimerkiksi rahoituslaitokselle, mikäli pankin lainan marginaali on asetettu liian korkealle tasolle valtiontakauksesta huolimatta.

Lakiluonnoksen 3 luvun 9 § mukaan tilanteessa, *jossa Euroopan unionin valtioneuvoston sääntöjen vastaisen tuen on myöntänyt muu kuin viranomainen, tuen määrää takaisinperittäväksi se viranomainen, joka yksin tai yhdessä muiden viranomaisten kanssa käyttää määräysvaltaa tuen myöntäneessä yhteisössä. Jos viranomaiset käyttävät yhdessä määräysvaltaa yhteisöön, ensisijaisesti viranomaisten tulee keskenään sopia takaisinperinnästä sekä siitä toimeenpanevasta viranomaisesta. Viimesijainen vastuu takaisinperinnästä on sillä viranomaisella, joka käyttää tuen myöntäneessä yhteisössä suurinta määräysvaltaa*. 9 §:n osalta tulisi varmistaa, että mahdollinen epäselvyys takaisinperinnän vastuutahosta ei saisi aikaan viiveitä takaisinperinnän toteutuksessa. Tilanteessa, jossa vastuutahon määritys ei olisi mahdollista tulisi olla taho, joka määrää vastuullisen tahon.

Lakiluonnoksen 3 luvun 13 §:ssä säädetään takaisin perittävä tuelle korko. Pykälässä säädetään, että *tuensaajan tulee maksaa takaisinperittävä tuelle määrälle takaisinperintäkorkoa vähintään sen korkokannan mukaisesti, jota olisi sovellettu, jos tuensaajan olisi pitänyt lainata kyseessä olevan tuen määrä markkinoilta tuen myöntöhetkellä*. Rahoitusmarkkinaosasto nostaa esiin, että korkotasoon voi lisäksi vaikuttaa lainan maturiteetti tuen myöntöhetkellä, joka tulisi huomioida korkotasoa määrittäessä. Aikaisempaan 2 §:n kommenttiin viitaten luonnoksen 13 §:n säädöskohtaisissa perusteluissa tulisi ottaa huomioon tilanne, jossa laina tai takaus jää voimaan tuen takaisinperinnän jälkeen. Määritetäänkö esimerkiksi lainan osalta takaisinperintäkorko tällöin myönnetyn lainan alkuperäisen maturiteetin mukaisen markkinakoron mukaisesti vai maturiteetin mukaisesti, joka vastaa aikaa, jolloin tuki on ollut tuensaajan käytössä.

Takaisinperittävä tuelle tulee määrittää korko myös tilanteessa, jossa tuensaaja ei olisi saanut alun perin markkinoilta lainaa tai takausta.

Rahoitusmarkkinaosasto painottaa, että täysin markkinaehtoista korkoa ei ole tässä tilanteessa mahdollista määrittää.

Valtiovarainministeriön hallinnonalan säädökset, joissa on viitattu voimassa olevaan lakiin 300/2001

Laki Euroopan unionin elpymis- ja palautumistukivälineen hallinnoinnista, valvonnasta ja tarkastuksesta (537/2022) 10 §:n 1 momentin kohta 6.

Laki eräistä vakuutusmaksuista suoritettavasta verosta (664/1966) 5 §:n 6 momentti.

Laki maataloudessa käytettyjen eräiden energiatuotteiden valmisteveron palautuksesta (603/2006) 21 §:n 2 momentti.

Valmisteverotuslaki (182/2010) 98 c §.

Osastopäällikkö, ylijohtaja

Pauli Kariniemi

Erityisasiantuntija

Helka Kärkkäinen

Kopion saajat

VN/18042/2023-VM-30

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: